

Desenvolvemento rural e organización do mercado

A necesidade de aproveitarmos na Galiza a cadea de valor completa

Falar de sectores agrícolas é falar da pataca, do pan, da horta, das froitas e do viño. Coas súas particularidades e diferenzas, significan unha parte importante da nosa riqueza e asentan a nosa necesaria seguridade alimentaria. O conxunto dos sectores citados suman na Galiza, só a pé de finca, algo máis de 115 millóns de euros. Mais só un sector moi pequeno en superficie como o viño factura máis de 100 millóns de euros de incluírmos, efectivamente, a industria.

IRIA VILLAR RODAL

Enxeñeira Técnica Agrícola. Na actualidade é técnica de asesoramento e xestión en agricultura sustentábel na entidade Xestión Sustentábel Galega (XESGAL)

XOSÉ MANUEL GONZÁLEZ VILAS.

Enxeñeiro Agrónomo pola Universidade de Santiago de Compostela. Estudos de 3º ciclo na Universidade de Córdoba sobre Agroecoloxía, Campesiñado e Historia no "Instituto de Socioloxía y Estudios Campesinos"

Asistentes ao acto de constitución da Federación Rural Galega

Como dicía recentemente o Presidente francés, Sarkozy: "A agricultura representaría a nosa primeira industria se puidesemos sumar produción e transformación". A riqueza non é o que nos poden pagar na porta da explotación polo saco de patacas, o quintal de pan, o quilo de cenorias ou a ola de viño, senón tanta riqueza causa no país que se poidan vender acá ou fóra das nosas fronteiras as patacas fritidas de Sarrreus, as caixas de viño da Ribeira Sacra, os mirabeis en xarope do Rosal, as nosas mellores empanadas de millo ou a fariña de trigo e as cebolas da Limia, os pementos e os grelos enlatados, licores e moitas máis cousas. A riqueza esta na cadea de valor completa, polo que somos e xeramos riqueza. Falamos de labradores, traballadores de cooperativas, transportistas, comerciantes por xunto, expendedores, grandes superficies, enólogos, sumilleres, gastrónomos... Unha cadea de valor que parte da nosa terra e acaba en toda a xente, toda.

Aínda así, cubrimos moi pouco do noso potencial de mercado. Só no noso consumo de patacas e horta consumimos máis de 320 millóns de euros, do que cubrimos unha mínima parte. Ou xa non digamos os máis de 386 millóns de euros en pan, ou os 420 millóns de euros en froitas... Desde hai tempo, somos importadores netos de alimentos vexetais e case non vendemos fóra. Mesmo somos dos principais consu-

midores de viño dunha coñecida denominación de orixe española. Esta situación veunos dada desde hai tempo e tiveron moito que ver as políticas de desenvolvemento que se centraron máis na emigración resignada do que en organizaren o traballo no campo, xa que non faltan terras nin auga, e mesmo temos un dos mellores climas máis equilibrados do planeta.

Na actualidade, o chamado proceso de 'globalización' ou 'mundialización', conformado pola imparábel evolución do capitalismo, levou a niveis impensábeis de tránsito de mercadorías, materias enerxéticas, minerais, e como non, alimentos. Cada vez máis, a cesta da compra percorre milleiros e milleiros de quilómetros con cousas de nome raro ou non tan raro que veñen de sitios tan distantes. A concentración urbana do consumo foi a máis, polo que ficaron superadas as nosas tradicionais redes de mercados de fresco e de arrieiros e feiras comarcais.

Os tempos de crise intensifican o aumento das marcas brancas, así como a perda de identificación e desvalorización do noso traballo. A crise agudizou unha tendencia histórica que favoreceu a concentración na distribución agroalimentaria a todos os niveis, onde mesmo as industrias e cooperativas de base se ven moitas veces sometidas. As marcas brancas supoñen un salto máis na monopolización da venda ao cidadán en detrimento da santificada competencia.

Non existe, pois, tal competencia, e a consecuencia de todo isto é o aumento na presión sobre os custos e as marxes na cadea abaixo onde estamos nós, os labregos.

Non podemos parar na lameira do desánimo. É preciso enchermos coas nosas producións a cesta da compra de moitos cidadáns. A imaxe dos nosos produtos é un valor intanxíbel que ben saben aproveitar cando convén: no sector do viño xa non asombran as repetidas gabanzas de críticos a nivel mundial sobre a calidade dos caldos das nosas ribeiras. Como dicíamos: non escoitemos as sereas do desánimo recorrente. Repetimos: hai unha imaxe do produto que aínda existe; hai unha experiencia cooperativa de base que mellora a nosa organización; agora temos un tecido urbano mellor comunicado onde podemos e debemos servir máis produto, loxicamente coa debida presenza e calidade. Todo esta na nosa capacidade de nos organizar-

mos social e economicamente. Como no viño eramos pouca cousa, só tiñamos o camiño da calidade, e xa levamos algúns pasos na internacionalización do sector. Fican pendentes a tarefa de recuperación do pan artesán coa nosa fariña de trigo do país, a transformación da pataca da Limia, o relanzamento das comarcas de horta de sempre como no Rosal, a recuperación da fruticultura galega... moitas cousas

Tamén é certo que a crise vai acabar con moita loanza ao individualismo, que se dicía era unha condición social necesaria para modernizar o campo. Este ideal individualista ten outra cara non tan ideal como foi o aumento das débedas aos bancos e a dilapidación de recursos. Así se entende as millares de terras abandonadas e que non fiquen mozos e mozas no campo. Hai que acabar co estado de anarquía organizativa que precisamente alimentou este individualismo: sobre bases sustentábeis

Dirección escollida no acto de constitución o 28 de novembro de 2009, no Pazo de Exposicións e Feiras de Lugo

Xurxo Álvarez Pérez foi eleito presidente de FRUGA

debemos producir organizadamente, para tamén procesarmos e vendermos organizadamente. Está o exemplo do Xapón, onde os seus agricultores conseguen vender directamente máis de 30% da súa produción mesmo en grandes superficies propias.

Uns dos propósitos da Federación Rural Agraria (FRUGA) debería ser o apoio a iniciativas formativas e económicas que permitiren dun xeito práctico aproveitar as profundas mudanzas que operan na sociedade, incluídas as Tecnoloxías de Información e Coñecemento (TICs) e a internet, para crearmos novas situacións de mercado que até agora non tiñamos, onde se vexa e perciba o noso produto e, polo tanto, poida ser adquirido en situacións vantaxosas. Non hai desenvolvemento rural sen organización nos mercados.

Traballo e organización teñen máis que nunca que encher a noso horizonte. Como ben se viu no viño, somos e podemos ser capaces de colocarmos un produto de primeira calidade en calquera lugar do mundo, a comezar polos nosos propios cidadáns. En tempos de crise, debemos exixir por parte das nosas Administracións igualdade no tratamento, fronte a outros sectores: non queremos esmolas, senón asistencia e financiamento dos proxectos organizados nos sectores agrícolas.

Nun consumo máis urbanizado, urxe a debida preparación asociativa e cooperativa que permita reducir

segmentos de intermediación e aumentar o noso poder de negociación, sempre con regras transparentes para todos. Para iso, exiximos o funcionamento efectivo das mesas sectoriais e interprofesionais que a anterior Consellaría de Medio Rural puxo en marcha. Non debemos ficar pasivos, ao sabermos que o aumento da demanda alimentaria leva a caídas cíclicas dos prezos, como ben saben na Limia coa pataca. As crises están deseñadas por capitais especulativos e principalmente pola desregulación dos mercados que moitos gobernos permiten. Ten que haber máis normas e regras para todos/as, e no agro tamén.

Debemos seguir firmes en continuarmos coa reforma das estruturas do país: hai que crear polígonos exclusivos agrarios que aproveiten as terras parceladas e o Banco de Terras da Galiza. É unha obriga ética para os nosos gobernos preservar a capacidade produtiva da terra cultivábel, na que se debe penalizar os aproveitamentos forestais e o abandono especulativo. A quebra do modelo produtivo baseado no cemento e tixolo non pode seguir cegando máis sobre a realidade da nosa máis prezada industria e que non pode ser deslocalizada xamais.

Cumpre non deixarmos de lado as posibilidades de transformación na escala industrial ou artesanal que cubran todos os nichos; reducirmos a dependencia e os custos favorece a sustentabilidade; coñecermos, experimentarmos e exixirmos da Administración as innovacións tecnolóxicas axeitadas á nosa realidade; reducirmos o uso de insumos externos; pecharmos ciclos económicos e proxectarmos a calidade nutritiva dos alimentos que elaboramos... Certamente son moitas cousas. Desta Federación Rural Galega que comeza, agardamos poder investir os necesarios esforzos colectivos para que do que hoxe se fala tiver unha expresión práctica do futuro, que é maña e pasado. Mans á obra! ■